

**Zpráva Akreditační komise o hodnocení
akreditovaných činností Vysoké školy finanční a správní, o.p.s., Praha, zaměřené
na průběh studia v bakalářských a magisterských studijních programech**

červen 2010

Úvod

Akreditační komise (dále jen AK) rozhodla na svém zasedání ve dnech 23. – 25. 11. 2009 v Litomyšli, že bude v souladu s § 84 odst. 1 písm. a) zákona 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) provedeno hodnocení akreditovaných činností Vysoké školy finanční a správní, o.p.s., Praha (dále jen VŠFS), zaměřené na průběh studia v bakalářských a magisterských studijních programech. Důvodem vyhlášení hodnocení byla žádost VŠFS, která o realizaci hodnocení požádala vzhledem ke spekulacím v médiích o nestandardním průběhu studia některých osob na této vysoké škole.

Pro tuto činnost jmenovala AK účelovou pracovní skupinu ve složení Vladimíra Dvořáková – předsedkyně, Pavel Höschl, Svatava Raková, Karel Chadt a zástupce studentské komory Rady vysokých škol.

Účelová pracovní skupina měla pro hodnocení následující podklady:

- sebehodnotící zprávu zpracovanou vedením VŠFS,
- dálkový přístup do archívu obhájovaných bakalářských a diplomových prací,
- poznatky získané návštěvou VŠFS,
- informace přístupné nebo pro činnost účelové pracovní skupiny zpřístupněné na webových stránkách VŠFS,
- vnitřní předpisy VŠFS (zejména studijní a zkušební řád, řád o CŽV), vyhlášky, rozhodnutí rektorky (zejména č. č. 33/2007, č. 60/2009, 66/2009), zápisy z akademické (vědecké) rady atd. (uvedené podklady byly vyžádány jak v původní, tak v současné podobě),
- informace získané na základě přístupu do informačního systému školy, vedení studijní evidence,
- protokol o výsledku kontroly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na VŠFS ze dne 18.12.2009.

Návštěva účelové pracovní na VŠFS se uskutečnila ve dnech 4.5 a 5.5. 2010 ve složení: Vladimíra Dvořáková, Pavel Höschl, Svatava Raková, Karel Chadt, Adam Krčál (zástupce

studentské komory Rady vysokých škol) a Jiří Smrčka (tajemník AK). Součástí návštěvy byla diskuse uskutečněná na základě předchozího rozboru podkladových materiálů s vedením VŠFS a akademickými pracovníky, diskuse se studenty a dotazníkové šetření mezi studenty. Účelová pracovní skupina si prohlédla prostory školy, ověřila způsob vedení studijní dokumentace, způsob zveřejňování závěrečných prací a hodnocení jejich kvality, včetně kvality posudků, kvalitu a organizaci tvůrčí a výzkumné činnosti. Velká pozornost byla věnována transparentnosti studijních procesů. Návštěva nezahrnovala návštěvu detašovaných pracovišť.

AK oceňuje vstřícnost, poskytnutí všech potřebných podkladů a dobré podmínky k práci, které jí VŠFS poskytla.

1) Schopnost kritické reflexe vývoje na škole a schopnost přijímat adekvátní opatření

Sebehodnotící zpráva byla velmi kvalitně zpracovaná, kriticky upozorňovala na slabé stránky a navrhovala či informovala o opatřeních na nápravu. AK konstatovala, že kritická reflexe vedení vysoké školy je adekvátní. Ze zjištěných skutečností je zjevné, že od roku 2007 - 2008, ale zejména v roce 2009 vysoká škola upřesnila řadu předpisů týkající se studia, transparentnosti studia a kvality závěrečných prací (zejména v Rozhodnutích rektorky).

2) Transparentnost studia

a) Přijímací zkoušky:

Upravuje statut čl. 14, odst. 3, 4.5. (str. 10 statutu), čl. 15 a čl. 4, odst. 1,2 studijního a zkušebního řádu. Čl. 16 upravuje Podmínky studia cizinců. Účelová pracovní skupina ověřila způsob vedení protokolů o přijímacích zkouškách zejména u zahraničních studentů a konstatovala poměrně malou náročnost zvláště u jazykových testů v češtině. Na druhé straně ocenila, že VŠFS realizuje povinné kurzy, v nichž si student musí chybějící jazykové znalosti doplnit (viz Příloha č. 1 Rozhodnutí rektorky č. 41_1/2008). Předmětem diskuse byla i otázka poskytování potvrzení o studiu, které zahraniční student potřebuje pro účely získání víz. Podle vyjádření vedení vysoké školy potvrzení o studiu vysoká škola poskytuje až po splnění všech náležitostí přijímací procedury – doložení nostrifikovaného středoškolského vzdělání, zaplacení školného, zapsání se ke studiu. VŠFS také v současné době zvýšila frekvenci poskytování informací cizinecké policii o případech zanechání studia jednou za měsíc.

b) *Transparentnost přestupů, uznávání zkoušek*

O procesu uznávání splněných studijních povinností (při přijetí ke studiu posluchače programu celoživotního vzdělávání, studenta či absolventa jiné vysoké školy nebo vyšší odborné školy) diskutovala účelová pracovní skupina s vedením vysoké školy a vyžádala si podrobnější informace, týkající se uznávání zkoušek z různých typů předchozího vzdělávání (protokol MŠMT o provedené kontrole zahrnoval různé typy vzdělání). V současné době (od roku 2007) VŠFS již nerealizuje programy celoživotní vzdělávání (CŽV), které by svým charakterem kopírovaly akreditované studijní programy a u nichž by bylo možné uvažovat o uznání až 60 % kreditů potřebných k řádnému ukončení studia ve smyslu § 60 odst. 2 zákona o vysokých školách. VŠFS zavedla kreditové ohodnocení akreditovaných studijních programů až v roce 2006, z tohoto důvodu neměly kreditové ohodnocení ani jednotlivé povinnosti v programech CŽV, což komplikuje kontrolu jejich případného uznávání. Z uvedených dokumentů také není zcela průkazné, jakým způsobem byly uznávány jazykové předměty (výuka jazyků byla podle vyjádření vedení vysoké školy nahrazována složením zkoušek na jazykových katedrách bez absolvování příslušných předmětů). Studium v programech CŽV upravoval Řád celoživotního vzdělávání.

Uznávání předmětů z jiných vysokých škol a přijímání absolventů vzdělávacích programů vyšších odborných škol upravuje studijní a zkušební řád a rozhodnutí rektorky č. 33/2007. U těchto činností nebyla zjištěna žádná porušení uvedených předpisů.

c) *Individuální studijní plán*

Individuální studijní plán upravuje článek 6 studijního a zkušebního řádu VŠFS a dále Instrukce prorektorky pro studijní záležitosti č. 2/2007. Jak uvádí sebehodnotící zpráva VŠFS, v současné době (tj. k 31. 12. 2009) má 715 studentů individuální studium. Z toho je 126 studentů s přestupem z jiných škol, 120 studentů z důvodů zdravotních, rodinných a pracovních, 130 studentů s opakováním studia, 336 studentů, kteří si prodlužují studium.

Individuální studijní plán je pro vysokou školu velmi náročný na realizaci. Na druhou stranu je logické, že zejména soukromé vysoké školy se snaží vyjít svým klientům vstříc a vytvořit optimální prostředí pro studium. V takovém případě musí vysoká škola dbát ve zvýšené míře na transparentnost studia.

Protokol o provedené kontrole MŠMT při analýze absolventů tzv. kratších studií (rychlostudenti) v bodě 2.5. d) uvádí, že v pěti případech šlo o souběh končícího studia v programech CŽV a bakalářského studia. To ale fakticky nebylo podle studijních řádů

možné. Dle vysvětlení vedení školy šlo vlastně o spojení dvou ročníků studia (tj. studenti na základě individuálního studijního plánu mohli vystudovat za rok dva ročníky).

Takovýto průběh individuálního studia se převážně týkal osob, o nichž se v médiích objevily spekulace o nestandardnosti jejich studia, proto jim účelová pracovní skupina věnovala výraznou pozornost. Po prostudování příslušné dokumentace konstatovala, že nenalezla porušování vnitřních předpisů, zkoušky probíhaly u vyučujících a u komisí, které k tomu byly příslušné. Zároveň ovšem konstatovala, že některé kvalifikační práce z této doby byly na nízké úrovni. Podle evidence v informačním systému docházelo ke kumulaci zkoušek a zápočtů do jednoho dne či několika dní, některé zkoušky a zápočty byly dle těchto zápisů uskutečněny ještě před přijetím (v případě jednoho studenta) či v den přijetí ke studiu (v případě více studentů).

AK považuje zkrácenou dobu studia, zejména pokud dotyčnému nejsou uznávány zkoušky z předchozího studia, za velmi nestandardní, zvláště pokud jde o pracovní velmi vyčerpané osoby.

Vedení školy k těmto případům uvádí, že šlo jen o několik jednotlivců z celkového počtu cca 6 000, že se navíc jednalo o mimořádně talentované studenty, kteří již měli zkušenosti s jinými typy vzdělávání stejně jako nezanedbatelné odborné znalosti z praxe. Při zápisu do informačního systému (vykonání zkoušky před přijetím ke studiu) došlo k omylu pedagoga.

d) Státní závěrečné zkoušky, jmenování komisí, termíny...

Konání státních zkoušek upravuje článek 7 studijního a zkušebního řádu VŠFS. Složení komisí je schvalováno vědeckou radou. Za ne zcela běžné je možné považovat skutečnost, že kredity není ohodnocena příprava na státní zkoušku, přestože tato příprava samozřejmě vyžaduje jistou studijní zátěž.

e) Povinnost zveřejňovat závěrečné práce i s posudky

Závěrečné práce jsou přístupné veřejnosti v knihovně vysoké školy, ale součástí práce nejsou posudky a výsledek obhajoby. Přístup k posudkům komplikuje skutečnost, že všechny práce jsou umístěny v budově školy v Praze v ulici Vltavská, ale protokoly k obhajobám se nacházejí na studijních odděleních v různých budovách (v závislosti na typu absolvovaného studijního programu). Za pozitivní považuje AK zveřejňování prací v elektronické podobě a možnost dálkového přístupu. Do roku 2008 některé a od roku 2008 všechny závěrečné práce včetně posudků a výsledků obhajoby jsou však dostupné elektronicky.

3. Kvalita obhájených závěrečných prací

Účelová pracovní skupina provedla ověření úrovně bakalářských a magisterských prací i s posudky, a to jak na místě s vyžádanými protokoly, tak prostřednictvím intranetové sítě. Účelová pracovní skupina se zaměřila na práce obhájené od roku 2006, kdy vstoupila v platnost zákonná povinnost zveřejňovat kvalifikační práce. Bylo konstatováno:

- a) V knihovně VŠFS jsou k dispozici všechny obhájené práce, respektive účelová pracovní skupina nezjistila, že by některé práce nebyly k dispozici.
- b) Posudky nejsou zveřejňovány spolu s pracemi. Mnohé posudky vykazují jen velmi formální hodnocení prostřednictvím formuláře, v němž se zachycují jednotlivé aspekty hodnocení. Způsob hodnocení prací prostřednictvím formuláře není výjimečný ani na jiných školách, umožňuje určité sjednocení přístupu. Podle názoru AK by bylo dobré jej zkvalitnit doplněním o slovní hodnocení a zejména formulováním otázek k obhajobě.
- c) Výrazná proměna kvality bakalářských a diplomových prací v průběhu sledovaného období. Některé prověřované práce obhájené v r. 2006 a 2007 vykazovaly řadu nedostatků jak formálních, tak věcných. Mezi nejzávažnější nedostatky patřily: nedostatečné zacházení s vědeckým aparátem, chybějící seznamy zdrojů či velmi omezené zdroje; nebylo také možné ověřit, zda způsob řešení a odpovídá zadání práce. Hloubka analýzy či rozbor problému nebyly často dostatečné. Od roku 2008 a 2009 je zřetelný radikální posun směrem ke kvalitě; je zjevné, že vedení školy si problém uvědomilo a věnovalo úrovni bakalářských a diplomových prací zvýšenou pozornost.

AK považuje za pozitivní skutečnost, že VŠFS se účastní implementace programu na odhalování plagiátů.

4. Hodnocení z pohledu studentů

V průběhu hodnocení VŠFS bylo také organizováno setkání se studenty bakalářského i magisterského studia prezenční i kombinovaného formy, jehož součástí bylo dotazníkové šetření a diskuse.

Studenti vyjádřili spokojenost s průběhem studia (pouze čtvrtina vyjádřila, že studium neodpovídá jejich očekávání); podněty, že by mohlo docházet k netransparentním způsobům studia, se neobjevily. Organizace studia byla hodnocena dobře, nedochází ke změnám

vyučujících, podmínek studia nebo ztrátě výuky. Povinná literatura je pro studenty běžně dostupná, učitelé jsou přístupní na konzultacích, komunikace v zásadě funguje, jisté problémy jsou s časovým prostorem vedoucích závěrečných prací pro vedení práce. Studenti vyjádřili určitá podezření, že by zahraniční studenti mohli být zvýhodňováni (respektive, že se na ně kladou menší nároky).

Na VŠFS probíhá vnitřní hodnocení, díky zpětné vazbě mají studenti pocit, že jejich názory vedení školy bere v úvahu. Kladně se hodnotí možnosti studia v zahraničí, byť množství vyjíždějících studentů není tak vysoké.

Závěry

VŠFS patří mezi první soukromé školy, prošla velmi výrazným rozvojem a zaujala přední místo mezi soukromými vysokými školami. Je třetí soukromou vysokou školou, která získala statut univerzitní vysoké školy v souvislosti s akreditací doktorského studijního programu.

AK konstatovala výrazné nedostatky u některých kvalifikačních prací obhájených zejména v letech 2006 či 2007. Vedení VŠFS si tento problém uvědomilo a přijalo řadu opatření, která situaci zlepšují. Práce obhájené v roce 2008 a později vykazují podstatně vyšší kvalitu.

AK také konstatuje, že přestože základní systém studijní evidence je velmi transparentní, narazila na několik případů, kdy prostřednictvím individuálního studijního plánu, případně uznáváním splněných povinností absolventům programu CŽV při přijetí do studijního programu, došlo k nestandardním průběhům studia. Otazníky nad kvalitou a náročností studia vyvolávají zejména případy zkráceného studia u výrazně pracovní vytížených osob, byť jde o ojedinělé případy.

Je možné konstatovat, že většina studentů vnímá studium jako odpovídající jejich požadavkům, neobjevují se výraznější stížnosti na kvalitu studia. Vedení VŠFS vnímá problémy vysoké školy realisticky a případné podněty ze strany studentů se snaží řešit.

Doporučení:

- 1) Věnovat zvýšenou a pravidelnou pozornost individuálním studijním plánům, jejich schvalování a kontrole jejich průběhu. Zejména pravidelně ověřovat případy zkrácené doby studia.
- 2) Dlouhodobě věnovat pozornost kvalitě bakalářských a diplomových prací. Sledovat zatíženost vedoucích těchto prací a hodnotit kvalitu práce vedoucího se studentem.

Sledovat a vyhodnocovat kvalitu posudků. Zvážit zavedení kreditového ohodnocení státních zkoušek.

- 3) Zveřejňovat bakalářské, diplomové (a v budoucnu i disertační) práce v souladu s požadavky § 47b zákona o vysokých školách tak, aby součástí zveřejněné práce byly i posudky a informace o výsledku obhajoby.
- 4) Věnovat pozornost studiu zahraničních studentů. Podmínky studia a kvalita výsledků musejí odpovídat požadavkům na studenty z České republiky a jazyku, v němž je program studován. Lze ocenit nabídku dalších kurzů prohlubujících znalosti češtiny. Je nutné trvale udržovat transparentnost ve vztahu k přijímání zahraničním studentům, aby se zcela vyloučilo případné riziko zneužívání školy pro získávání zahraničních víz z nestudijních důvodů.